Ferràn Cortès a Barcelona

Autor:
Data de publicació: 15-09-2010

Després de la conquesta de Mèxic, Cortès va tornar 'a Espanya', a finals del 1528, per negociar amb el rei Carles I l'organització política dels nous territoris acabats d'incorporar a la Corona. La trobada s'hauria produït entre juny i juliol d'aquell any. El cronista d'Índies Fray Prudencio de Sandoval (1), home pertanyent a la cort reial, Francisco López de Gómara (2), secretari i confessor de Ferran Cortès, Bernal Díaz del Castillo (3), soldat destacat de la conquesta de Mèxic, i que coneixia personalment Cortès, coincideixen tots tres a dir que Cortès va anar a Toledo perquè allí hi havia la Cort.

Ens explica la historiografia oficial que tant la descoberta com la conquesta d'Amèrica van ser obra totalment i exclusiva dels castellans, i que els catalans no hi van intervenir per a res.

Malgrat això, les darreres investigacions sobre la descoberta han revelat que, en realitat, va ser una empresa catalana, liderada pel català Joan Cristòfor Colom i Bertran i secundada per nombrosos catalans, pagada amb diners catalans, finançada i organitzada a Catalunya i legislada segons lleis catalanes.

Més enllà de Colom i del seu entorn, nombroses dades referides a altres personatges significats de la empresa americana, semblen apuntar en la mateixa direcció. És el cas de Ferran Cortès, conegut com a Hernan Cortés.

Després de la conquesta de Mèxic, Cortès va tornar 'a Espanya', a finals del 1528, per negociar amb el rei Carles I l'organització política dels nous territoris acabats d'incorporar a la Corona. La trobada s'hauria produït entre juny i juliol d'aquell any. El cronista d'Índies Fray Prudencio de Sandoval (1), home pertanyent a la cort reial, Francisco López de Gómara (2), secretari i confessor de Ferran Cortès, Bernal Díaz del Castillo (3), soldat destacat de la conquesta de Mèxic, i que coneixia personalment Cortès, coincideixen tots tres a dir que Cortès va anar a Toledo perquè allí hi havia la Cort.

Aquí notem la sistemàtica intervenció dels censors ja que està, totalment i absoluta contrastat, que la cort era a Montsó, puix s'hi celebraren Corts en aquells temps. El rei havia deixat Toledo el 12 de febrer i, després de passar per diferents llocs de Castella i Aragó va arribar a Fraga, el 22 d'abril de 1529. L'1 de maig ja era a Barcleona, d'on no es va moure - tret d'algunes estades a Molins de Rei- fins al 28 de juliol, que va embarcar cap a Itàlia. El fet que l'autor del llibre d'on he tret aquesta informació. Així ho recull, Vicente de Cadenas y Vicent al seu llibre, Diario del Emperador Carlos V (Itinerarios, permanencias, despacho y efemérides relevantes de su vida (4). El fet que l'autor fos falangista, elimina tota sospita de manipulació catalanista sobre aquestes dades.

També està absolutament contrastat que Carles I havia marxat de Toledo, el 12 de febrer del 1526 (5). I el lloc de la Península on, bàsicament, va residir aquells anys de 1528 i 1529 era a Catalunya o Aragó (6), perquè hi va haver Corts a Montsó (7). D'aquesta trobada, en Demetrio Ramos diu: "aquest esdeveniment no es produí a la ciutat del Tajo, on no hi havia la Cort", sinó que Cortès "hagué d'arribar fins a Montsó –on se celebraven les Corts aragoneses- per poder-

se presentar davant del rei" (8). En això, també hi està d'acord Amanda López de Meneses, qui afirma: "es ve repetint que la primera entrevista del conqueridor de la Nova Espanya amb el rei de les Índies, illes i terra ferma del mar Oceà tingué lloc a Toledo", "però en Carles d'Àustria havia deixat aquesta ciutat el 12 de febrer del 1526" (9). D'altra banda, creu que Cortès, "després de passar per València, arribava a Montsó, la tradicional seu de les corts dels dominis de la Corona d'Aragó" (10). Ho remata Demetrio Ramos afirmant que era llavors, a Montsó, "on, a més dels procuradors i representants dels braços, hi havia quasi tots els components del Consell d'Índies". Per tant el "regne" que es va alegrar i que va rebre Cortès amb tant d'entusiasme era el de la Corona d'Aragó.

Va ser a Montsó on Carles I va refusar de atorgar a Cortès el títol de virrei (11), encara que en Gómara fa servir el títol de "governador" (12). Recordem que virrei era un càrrec català, al qual només hi tenien accés els nobles de sang reial (que no era el cas dels Cortés-Altamirano de Medellín), però el nostre home el demana amb tota la naturalitat del món. El fill d'un extremeny de la baixa noblesa i, a més pobre, no ho hauria pogut ni tant sols pensar. El rei i la seva cort s'haguessin sentit profundament insultats i, de ben segur, l'infractor hauria rebut un càstig sever. No cal dir que res de tot això no va passar.

Cal destacar que, a Cortès, no li van donar el títol de virrei per motius merament polítics, no perquè no hi tingués dret. Ningú es va escandalitzar pel fet que el demanés, tothom ho va trobar lògic i natural.

Cal destacar, a més, que el càrrec de Virrei tan sols s'otorgava " en presència de les autoritats del país ", i, en l'acte de jurament del càrrec hi intervenien els consellers i els diputats, els quals demanaven al Virrei " l'obligació de jurar a Barcelona " (13). Més endavant insistiré en aquest tema, que és molt significatiu.

Malgrat aquesta negativa, el 6 de juliol de 1529, a Barcelona, Carles I li va concedir el títol de marquès de la Vall d'Oaxaca i capità general de la Nova Espanya i de les Costes de la Mar del Sud (14). A Barcelona, no a Toledo, com els censors fan dir als cronistes. Carles I no tenia el do de la ubiqüitat, i no podia ser a Barcelona ocupant-se de les Corts i a Toledo, negociant amb Cortès i amb l'anomenat Francisco Pizarro, el qual paral·lelament, i al mateix temps que Cortès, negociava l'organització política de les terres que havia conquerit. Se sap que es van trobar ambdós homes. I si, com acabem de demostrar, Cortès era a Barcelona, Francisco Pizarro també. I tot va passar a Barcelona perquè està contrastat que Carles I era en aquesta ciutat (15).

I si el rei va visitar Cortés a casa seva quan aquest va emmalaltir, com que el rei era a Catalunya, això implica que Cortés tenia casa a Catalunya o, com a molt, a Aragó. I, molt probablement, a la ciutat de Barcelona (16).

L'esforç dels censors per situar la primera trobada entre el conqueridor de Mèxic i l'emperador a Castella és, realment, patètic, ja que un esdeveniment com unes Corts és molt difícil "desplaçar-lo" de l'any en què realment va tenir lloc.

Tot plegat, afegint-hi el fet comprovat que els capítols matrimonials, el mayorazgo, els va firmar, el 27 de juliol de 1529, a Barcelona (18). Malgrat que, segons la història oficial, hauria tancat els tractes amb el rei a Toledo i, després a corre-cuita, hauria anat a Barcelona a arreglar els seus temes privats, fet del tot inversemblant.

Carles Camp

04/06/10

NOTES

(1) Fray Prudencio de Sandoval, Historia de la Vida y Hechos del Emperador Carlos V, Máximo, fortísimo, Rey Católico de España y de las Indias, Islas y Tierra Firme del Mar Oceano; edició i estudi preliminar de Carlos Seco Serrano. Biblioteca de Autores Españoles-80, Madrid, 1955, vol. II, p. 303.

(2) Francisco López de Gómara, Historia de la Conquista de México; estudio Preliminar de Juan Miralles Ostos. Editorial Purrúa, S.A., Ciudad de México. México, 1988, Cap. CXCII, p. 272.

(3) Bernal Díaz del Castillo, Historia Verdadera de la Conquista de Nueva España; edició a càrrec d'en Miguel León Portilla, Editorial Dastín, Dastín Historia, Crónicas de América, Vol II, cap. CXCV, p. 351-360.

(4) Vicente Cadenas y Vicent, Diario del Emperador Carlos V (Itinerarios, permanencias, despacho y efemérides relevantes de su vida). Ed. Hidalguía, Madrid, 1992, p. 201-202.

(5) Amanda López de Meneses, "El primer regreso de Hernán Cortés a Espanya", Revista de Indias, XIV, 1954, p. 69.

(6) Nota (5), p.71-2.

(7) Nota (4), p. 191-207

(8) Demetrio Ramos, Hernán Cortés. Mentalidad y propósitos. Ediciones Rialp, S.A., Madrid, 1992, p.239.

(9) Nota (5)

(10) Nota (5), p. 71-72.

(11) Nota (8), p.249, nota 16.

(12) Nota (8)

(13) Víctor Ferro, El Dret Públic Català, Les Institucions a Catalunya fins al Decret de Nova Planta; Referències-1. Eumo Editorial, Vic, p.58.

(14) Leopoldo Martínez Cosío, Heráldica de Cortés. Sociedad de Estudios Cortesianos, 2, Editorial Jus, Mèxic, 1949, p.119-124.

(15) Nota (4), p. 201-202.

(16) Nota (2), Cap. CXCIII, p. 273.

(17) Leopoldo Martínez Cosío, Heráldica de Cortés. Sociedad de Estudios Cortesianos, 2, Editorial Jus, Mèxic, 1949, p.119-124.